

JARI SALONEN

PYRAMIDI

ZETTERMAN

Helsingissä Kustannusosakeyhtiö Orava

Tekstin- ja tiedonlouhinta kielletty.

Text and data mining prohibited.

Otavan Kirjasäätiö on ystävällisesti tukenut tämän tarinan kirjoittamista.

Kustannusosakeyhtiö Otava
Uudenmaankatu 10, 00120 Helsinki
tuoteturvallisuus@otava.fi

Tekstin- ja tiedonlouhinta kielletty.

ISBN 978-951-1-53717-5

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2026

Prologi

Uutiset olivat huonoja. Ranskassa mellakoitiin, Kreikassa kärsittiin rankkasateista, Atlantilla jättimäinen konttilaiva oli joutunut merihätään ja Suomessa hallitus oli ajautunut kriisiin, jonka juurisyitä kukaan ei tuntunut ymmärtävän.

Tympääntynyt Sormunen aikoi sulkea television, muttei löytänyt kaukosäädintä.

Olkoon.

Kun alustavat sääennusteet – huonoja nekin – oli käsitelty, ankkurit pääsivät loppukevennykseen.

– Kanariansaarilla tehtiin viime viikonloppuna Suomea tunnetuksi hieman reilummalla volyymillä, kun oululainen Mieskuoro Huutajat kiipesi Las Palmasin Alfredo Kraus -auditorion lavalle, mirrikaulainen toimittaja selitti. – Kuusisataapaikkainen Alegranza-sali oli loppuunmyyty ja tunnelma sen mukainen. Kirjeenvaihtajamme Milja Lappalainen oli paikalla ja pääsi todistamaan jotakin yllättävää.

Insertissä aurinkoisella rantakadulla seisova nainen selosti vilkkaasti elehtien lauantai-illan tapahtumia.

– Kaikki alkoi suunnitelmien mukaan. Tummiin pukuihin sonnustautuneet huutajat astelivat ryhdikkäinä lavalle ja kajauttivat ilmoille ensimmäisen numeronsa, Abban Waterloon. Osa kuulijoista saattoi hieman yllättyä kuoron tyylistä, mutta suosionsoitukset olivat silti korvia huumaavat. Kansanlaulut, klassikot ja ikivihreät iskelmät saivat tulkintansa, jollaisiin vain jäyhät suomalaismiehet pystyvät. Tunnelma parani kappale kappaleelta, kunnes äkkiä kävi näin...

Kuva siirtyi saliin, jossa Huutajat olivat juuri Espanjan kansallishymnin kimpussa, kun tila yllättäen pimeni. Muutaman haparoiden karjahduksen jälkeen kuoro vaikenä. Sinne tänne alkoi syttyä kännyköiden valoja ja vähitellen salin valtasi tunnelmallinen hämärä. Kuoronjohtaja näytti yleisölle urheilukilpailuista tuttua aikalisäkäsimerkkiä, neuvotteli hetken esiintyjien kanssa ja ilmoitti sitten ohjelmanmuutoksesta.

– Olen pahoillani, että kaunis ja ylösrakentava kansallislaulunne jäi näin ikävällä tavalla kesken, mutta olosuhteet huomioon ottaen pidämme parempana vaihtaa kappaletta. Hyvät naiset ja herrat. ”Nights in White Satin”, sanat Justin Hayward.

Sali repesi. Ihmiset nousivat seisomaan ja Huutajat joutuivat odottamaan hyvän tovin naurunremahdusten ja aplodien laantumista ennen kuin pääsivät jatkamaan esitystään.

Insertissä palattiin takaisin rantakadulle.

– Näitä sähkökatkoksia on täällä Gran Canarialla ollut viime kuukausina kiusallisen paljon. Niiden syitä selvitetään, mutta valmista ei tunnu tulevan. No, Huutajille eilisiltainen oli varmasti onni onnettomuudessa. Petri Sirviön nopea reagointi muuttuneeseen tilanteeseen teki illasta ikimuistoisen, vaikka mies itse vähättelikin omaa osuuttaan sen onnistumiseen.

Raportin loppu oli kuvattu konserttitalon portailla. Yleisö oli poistumassa, ja kameran eteen napattu kuoronjohtaja säteili tyytyväisyyttä. – Olihan tämä varmasti yksi hienoimmista keikoista, mitä olemme tehneet, hän selitti. – Yleisö lähti todella mukaan...

– Minä olen tavannut tuon Sirviön pari kertaa, Sormunen sanoi varpaankynsiään lakkaavalle tyttöystävälleen. – Ihan ohimennen, mutta kuitenkin. Kerran Helsingissä ja kerran... Ei saatana! Huomasitko, kuka tuolla meni? Sormunen nousi puolittain seisomaan ja osoitti Sirviön selän takana ulos valuvaa yleisöä. – Se oli Kari K. Paavola. Mitä helvettiä? Mitä se Kanarialla tekee?

– Kuka se on, tyttöystävä kysyi pikemminkin tavan vuoksi kuin aidosta kiinnostuksesta.

– Kari K. Paavola. Sen sähköhuijausjutun takapiru. Etkö muista?

– En.

– Mutta minä muistan. Se vei ahneita suomalaisia kuin laski-ämpäriä. Uusi energiapooli tai joku sellainen. Sen piti olla varsinainen rahasampo. Sijoita satatuhatta niin saat joka vuosi yli kolmenkymmenentuhannen tuoton. Niin varmasti. Jeesus, että ihmiset on tyhmiä. Lauttalassakin muutama hömelö meni halpaan. Kirjattiin Harjun kanssa niiden lausuntoja ryhmäkannetta varten, mutta se homma kuoli savuunsa, Sormunen selitti. – Äijä kääri kymmeniä miljoonia ja selvisi siitä kuin koira veräjältä. Oli sekin touhua. Minä luulin, että se piileskelee jossain Pattayalla tai Paraguayssa, mutta siellä se istuu Kanariansaarilla kuuntele-massa Huutajia niin kuin mitään ei olisi tapahtunut.

– Mäkin olen kerran käynyt Kanarialla. Teneriffalla, Ellan kanssa, tyttöystävä sanoi. – Mä ostin ne mun valkoiset bikinit sieltä. Niillä olisi ollut keltaisetkin, mutta Ella sanoi, että ne ei muka sovi mulle, vaikka mä oikeasti olen syksyihminen.

– Jaaha.

– Syksyihmisen iho ihan hehkuu keltaisen kanssa. Olisi pitänyt ottaa molemmat.

– Taidan mennä levyksi, huomenna on työpäivä, Sormunen sanoi ja nousi etsimään kaukosäädintä.

– Mäkin tulen kohta, nainen sanoi heilutellen varpaitaan.

– Pitää vaan ekaks laittaa näistä kuva instaan.

Maanantai 24. lokakuuta

Murhaaja kuunteli moottorin hurinaa. Jossakin toisessa tilanteessa se olisi saattanut häiritä häntä, mutta nyt ääni tuntui pikemminkin rauhoittavan hänen mieltään. Se kertoi, että asiat etenivät suunnitelman mukaan.

Jännitys alkoi laueta. Suu oli kuiva, raajat tuntuivat raskailta ja hän huomasi haukottelevansa muutaman sekunnin välein. Adrenaliiniryöpyn jälkimaininkeja, hän ajatteli.

Vatsaa vaivanneet kouristukset olivat laantuneet vaisuiksi kipristelyksi, ja sekin loppui isännän kaapista löytyneen viskin avulla. Tämä ei enää Glenfiddichiiään kaipaisi ja murhaaja kaatoi itselleen tukevan moukun. Raaka viina poltti kurkkua mutta teki tehtävänsä.

Nyt piti vain odottaa.

Kaikki oli mennyt paremmin kuin hyvin, ja murhaaja hillitsi halunsa koputtaa puuta. Asiat eivät ratkeaisi poppakonsteilla tai taikauskolla. Ne vaativat päättäväisyyttä ja peräänantamattomuutta, se oli jo nähty.

Juoma oli tehonnut yllättävän nopeasti. Ensimmäiset merkit siitä olivat näkyneet naisessa reilussa vartissa. Katse oli alkanut harhailla, ja puheeseen oli hiipinyt hienoinen sammallus. Hän oli huomannut sen itsekin ja yrittänyt artikuloida tavallista huolellisemmin. Lopulta liioitellut suun liikkeetkään eivät olleet auttaneet, ja puhe oli puuroutunut käsittämättömäksi mökellykseksi. Hetkeä myöhemmin naisen pää oli retkahtanut tuolin selkänöjaa vasten ja hän oli menettänyt tajuntansa.

– On tainnut olla pitkä päivä, murhaaja oli sanonut. – Haluatko, että autan viemään hänet nukkumaan?

– Ei tarvitse, mies oli vastannut. – Minä hoidan, kiitos vain.

– Jos nyt kuitenkin. Tuossa voi tulla niskat kipeäksi. Nosta sinä siltä puolelta niin minä nostan täältä.

Tovin epäröityään mies oli kömpinyt jaloilleen ja he olivat raahanneet tiedottoman naisen makuuhuoneeseen.

– Taidan tästä lähteä, murhaaja oli sanonut. – Sinuakin selvästi nukuttaa. Hyvää yötä.

– Hyvää... Mies oli pyöritellyt päätään ja koettanut huonolla menestyksellä tarkentaa katsettaan sängyn jalkopäässä seisoneeseen murhaajaan. – Mikähän perkele näin väsyttää?

– Meri-ilma, murhaaja oli sanonut ja painanut miehen hellästi kyljelleen. – Kauniita unia.

Hän oli odottanut muutaman minuutin kuunnellen uhrien raskasta hengitystä ennen kuin oli siirtynyt suunnitelman seuraavaan vaiheeseen.

Sekin oli sujunut ilman ongelmia. Jonkun lähitalon katto-terassilla oli ollut juhlat, joiden meteli oli peittänyt alleen murhaajan puuhien vähäiset äänet. Hieman ennen puoltayötä musiikki ja naurunremahdukset olivat vaienneet, ja jäljelle oli jäänyt vain moottorin tasainen murina.

Kaksi tuntia, ihan varmuuden vuoksi, murhaaja päätti. Jos sinä aikana ei tapahtuisi mitään hälyttävää, hän poistuisi ja antaisi luonnon tehdä tehtävänsä. Loppujen lopuksihan kyse oli vain yksinkertaisesta kemiallisesta reaktiosta, jonka nopeuteen hänen läsnäolollaan ei olisi vaikutusta suuntaan eikä toiseen.

Kaksi tuntia.

Hän oikaisi itsensä sohvalle, sulki silmänsä ja vaipui kevyeen horrokseen. Oikeus oli tapahtumassa, ja niin oli hyvä.

Tiistai 25. lokakuuta

Kun Zetterman nosteli ostoksensa venetarvikeliikkeen kassalle, tiskin takana seissyt nainen tervehti häntä kuin vanhaa tuttua. Se oli samanaikaisesti sekä imartelevaa että huolestuttavaa. Oli tietysti mukavaa, että hänet tunnettiin, mutta toisaalta hirvitti ajatella, millaisen tukon rahaa kanta-asiakkaaksi pääseminen oli vaatinut.

Niin hyvin varusteltu kuin hänen veneensä olikin, tulomatka Kanarialle oli paljastanut monet yksityiskohdat joko alimitoitetuiksi tai vaikeakäyttöisiksi. Genuan rulla takelteli, isopurjeen nostaminen ja laskeminen tapahtui hankalasti mastolta, ja spiira-puomi oli katkennut äkillisesti nousseessa myräkässä.

Suurin pettymys oli ollut tuuliperäsin. Se toimi kyllä kovemmassa kelissä, mutta osoittautui alle viiden sekuntimetrin tuulissa koko lailla virattomaksi. Vika saattoi tietysti olla käyttäjässä. Vaikka laite itsessään oli varsin yksinkertainen, sen toiminta edellytti, että myös purjeet oli oikein säädetty, ja siinä Zetterman myönsi olevansa vielä aloittelija. Niin tai näin, keveissä tuulissa hän ei sen avulla saanut venettä kulkemaan suoraan.

Toki Outissa oli myös autopilotti, mutta se vaati sähköä, josta oli muutenkin pulaa. Kulkuvalot, mittarit, jääkaappi ja VHF-puhelin kilpailivat kaikki akuston rajallisista ampeeritunneista.

Zetterman päätti ratkaista ongelman hankkimalla veneeseen aurinkopaneelit.

Päätöksen pitäminen osoittautui kuitenkin vaikeaksi. Lähes-tyvän ARC-lähdön vuoksi tarvikekaupassa vallitsivat myyjän

markkinat, ja hintataso oli sen mukainen. Asentajat painoivat töitä aamuvarhaisesta iltahämärään, eikä heidän tarvinnut tinkiä tuntitaksoistaan, asiakkaita kun riitti jonoksi asti.

Kun Zetterman oli kuullut sähkömiehen arvion kustannuksista, hän oli jo ehtinyt nostaa torjuvasti kätensä ennen kuin oli tullut järkiinsä.

Mitä vaihtoehtoja hänellä oli?

Ladata akut käyttämällä konetta muutaman tunnin päivässä? Ei kiitos.

Ohjata käsin pahimmassa tapauksessa vuorokaudet ympäri? Ei kiitos.

Elää ilman jääkaappia, plotteria ja muista aluksista varoittavaa AIS-järjestelmää? Ei kiitos.

Hän oli laskenut kätensä ja yrittänyt hymyillä. – Milloin voisit aloittaa?

Nyt järjestelmä oli asennettu ja Zetterman oli elänyt kokeeksi kokonaisen viikon pelkkien aurinkopaneelien varassa, ja kaikki tuntui toimivan niin kuin pitikin.

Outi alkoi muutenkin olla lopullisessa matkakunnossa. Merellä havaitut puutteet ja pikkuviat oli korjattu, ja kun nyt tiskille nostetut ostokset – mastovalon varapolttimot, Saint Lucian kohteliaisuuslippu ja lujatekoinen ajoankkuri – olisi maksettu, Zettermanin lompakon tienoilla käynyt viima alkaisi toivon mukaan viimeinkin asettua.

Nainen pakkasi tavarat kankaiseen kestokassiin. – Voit käyttää tätä pyykkipussina. Rodney Bayssä on hyvä itsepalvelupesula. Saat tällä kupongilla kahdenkymmenen prosentin alennuksen listahinnasta ja pesuaineet talon puolesta, hän sanoi ja sujautti kassiin tiskin alta nappaamansa lappusen. – Mukavaa päivänjatkoa.

Ele lämmitti. Zetterman kiitti ja päätti juhlistaa hankintalistan täyttymistä satamakadun terassilla nautitulla oluella.

Paikka oli purjehtijoiden suosiossa, ja Zetterman tunnisti asiakkaista parikin laiturinaapureikseen. Hän tervehti heitä nyökkäämällä, mutta kantoi tuoppinsa tyhjään pöytään. Oli mukava istua hetki yksin, omissa mietteissään.

Edessä oleva Atlantin ylitys jännitti. Niin kovin monet asiat saattoivat mennä vikaan. Purjeet repeilivät, juomavedet valuivat pilssiin pettäneen letkun takia, peräsimet irtoilivat, oli myrskyjä ja oli viikkokausia kestäviä tyveniä. Ja hännänhuippuna olivat tietysti mereen huuhtoutuneet kontit, jotka kauhutarinoiden mukaan olivat koituneet kymmenien purjehtijoiden kohtaloksi.

Toisaalta apu olisi aina suhteellisen lähellä. ARC-lähtöön osallistui vuosittain toista sataa venekuntaa, ja hätätilassa lähimpään kilpakumppaniin olisi todennäköisesti matkaa korkeintaan muutama kymmenen mailia.

Silti riskejä oli, ja ne kannatti ottaa vakavasti. Piti varata riittävästi ruokaa ja juomaa, piti hankkia...

Zettermanin mietteet katkesivat puhelimen ilmoille heläyttämän ”Silakka-apajalla”-kappaleen alkutahteihin.

Soittaja oli Harju, Zettermanin ystävä ja entinen kollega.

– Anna löysi sijaisen ja lennot on varattu, Harju meni suoraan asiaan. – Marraskuun viides meikäläinen istuu koneeseen ja...

Harjulla oli outo tapa korvata osa sanoista omatekoisilla viittomilla. Kasvokkain keskustellessa niiden merkityksen pystyi yleensä pääättelemään asiayhteydestä, mutta näin puhelimessa elehtiminen meni täysin hukkaan.

Zetterman ei edes yrittänyt arvailla, millaiseen käsimerkkiin Harju oli tällä kertaa päätynyt. – Entä hotelli, hän kysyi. – Löysittekö sopivan?

– Löydettiin, ihan siitä keskustasta. Laitan osoitteen tekstarilla kun pääsen kotiin.

– Tee se. Ja tervetuloa Las Palmasiin.

– Kiitos. Onko siellä kaikki hyvin? Vene valmiina ja kippari lähtökuopissa?

– On täällä vielä tekemistä, mutta onneksi on melkein kuu-kausi aikaa.

– Milloin sinun miehistösi tulee?

– Katsotaan nyt. Ei ole vielä sovittu tarkkaa päivää. Lotalla on joku työjuttu, joka pitää hoitaa loppuun.

– Kahdestaanko te edelleen olette lähdessä?

– Kahdestaan. Ja sano Annalle, ettei reissuun edelleenkään liity minkäänlaista romantiikkaa. Me purjehdimme Karibialle ja Lotta lentää sieltä kotiin. Piste. Ei kiihkeää seksiä, ei salaista suhdetta, ei yhteistä tulevaisuutta. Tuliko selväksi?

– Tuli, Harju sanoi nauraen. – Tosin Annalle se voi olla petty-mys, hänen mielestään te sopisitte niin hyvin yhteen, mutta joo, minä vien terveiset perille.

– Hyvä.

– Asiasta kolmanteen. Sormunen käski kysymään, oletko jo törmännyt Paavolaan.

– En usko. Perseaukiset purjehtijat ja miljonäärit liikkuvat hieman eri porukoissa. Ja luvalla sanoen en enää edes muista tarkasti, miltä hän näytti, siitä jutusta on sen verran aikaa.

– Voin pyytää Sormusta lähettämään sinulle kuvan.

– Älä suotta, Zetterman yritti estellä, mutta Harju ei kuunnellut.

– Voisihan se olla mielenkiintoista tietää, mitä hän nykyään puuhailee. Sormunen on satavarma, että sen hommissa on jotain...

– Hämää, Zetterman ehdotti melkoisen varmana, että Harju oli viimeistellyt lauseensa vaaputtamalla alassuin olevaa kämmentään puolelta toiselle jonkinlaisen epätietoisuuden tai epä-määräisyyden merkiksi.

– Niin.

– Selvä. Lupaan pitää silmäni auki, mutta niin kuin sanoin, meidän polkumme tuskin risteävät. Paavola pyörii piireissä, joissa ”viihdyn suo viini ja samppanja vaan”, ja minä olen enemmän olutmiehiä.

– Niin tietysti, mutta...

– Sovitaanko että minä raportoin jos ilmenee jotain raportoitavaa, Zetterman keskeytti. – Voit penkoa juttua itse tarkemmin kun tulette, jos kiinnostaa.

– Katsotaan nyt. Annalla on selvät sävelet siitä, mitä tehdään ja mitä nähdään, Harju sanoi ja alkoi kertoa vaimonsa laatimasta suunnitelmasta lomaviikon varalle. Zettermanin korvissa se kuulosti hengästyttävän tehokkaalta, ja Harju itse tuntui olevan samaa mieltä. – Sen resuamisen jälkeen on hyvä päästä takaisin töihin lepäämään, hän nauroi.

He vaihtoivat vielä muutaman sanan edessä olevasta matkasta, ja juuri ennen puhelun päättämistä Zetterman varmisti vielä yhden asian. – Onko Sini jo antanut teille sen muistikortin? Oli puhetta, että te...

– Että me toisimme sen tullessamme, muistetaan. Kyllä, kortti on varmassa tallessa lentolaukun sivutaskussa. Oliko herralla muuta?

– Eipä tässä... tai sen verran, että mukavaa kun tulette. Kerro terveisiä pesueelle.

– Samoin. Kerrotaan. Moi!

Zetterman jäi tuijottamaan kännykkäänsä. Hymyilytti, ja hyvästä syystä.

Outin plotteri oli kesän lopulla ilmoittanut karttatietojen vanhentuneen ja vaatinut niiden pikaista päivittämistä. Käyttöohjeen mukaan se tapahtuisi helposti valmistajan nettisivujen kautta. Kirjaudu sisään, etsi valikosta käytössäsi oleva laitemalli ja

rasti haluamasi kartat. Paina lopuksi Päivitä-painiketta, kirjanen opasti.

Todellisuus osoittautui toiseksi. Zetterman sai kyllä navigaattorin liitetyksi sataman langattomaan verkkoon, muttei onnistunut vakuuttamaan sivustoa omasta henkilöllisyydestään.

Tuntematon käyttäjä, palvelu ilmoitti kerran toisensa jälkeen.

– Mikä helvetin tuntematon käyttäjä, Zetterman manasi ääneen.
– Olen maksanut lisenssit ja käyttänyt tätä rakkinetta jo kolmatta vuotta. Toimi, saatana!

Kiroilu ei auttanut. Apua ei herunut myöskään paikalliselta jälleenmyyjältä, jolle Zetterman kävi kertomassa huolistaan.

– Et ole ainoa, jolle on käynyt noin, purukumia jauhava nuorimies oli sanonut. – Ongelma on sataman verkossa, sillä on liikaa käyttäjiä. Kun yhdeltä ja samalta reitittimeltä tulee lyhyessä ajassa kymmeniä eri kirjautumispyyntöjä, järjestelmä epäilee sitä hakkerointiyritykseksi ja hylkää varmuuden vuoksi ne kaikki. Kannattaa kokeilla jotain toista verkkoa.

Valitettavasti sellaista ei ollut tarjolla. Tai oli, mutta navigaattori ei kelpuuttanut puhelimella luotua hotspottia luotettavaksi kumppaniksi. Suojaamaton yhteys, se ilmoitti ja korosti mieli-
pidettään suurella, punaisella rastilla.

Viikon rimpuiltuaan Zetterman oli kertonut ongelmastaan myös tytärpuolelleen Sinille. – Tämä on ihan viheliäistä. Minulla on plotteri ja minulla on lisenssi, mutten silti saa ladatuksi tuoreita karttoja muistikortille.

– Lähetä se kortti tänne, Sini oli ehdottanut. – Minä päivitän sen ja postitan sitten takaisin.

– Miten meinaat kirjautua sille sivustolle? Se lisenssi on henkilökohtainen.

– Älä siitä huoli. Jos minä pääsen käsiksi sinun pankkitiliisi, minä taatusti selviän jostain karttakaupastakin.

Zetterman oli silti empinyt. – Vähän hirvittää se paluuposti. Jos se ei löydäkään perille, hän oli sanonut. – Las Palmasin vierassatama, laituri J, paikka 20 on pikkuisen epämääräinen osoite.

Sini oli ollut samaa mieltä mutta keksinyt sitten ratkaisun. – Anna ja Late voivat varmasti tuoda sen sinulle kun tulevat sinne. Sopisiko se?

Näin oli sovittu, ja nyt bittimuotoon pakatut merikartat odottivat Harjujen lentolaukun sivutaskussa lähtöä Gran Canarialle.

Valtakunnassa kaikki hyvin.

Tyytyväinen Zetterman joi oluensa loppuun ja alkoi kammeta itseään ylös pöydästä, kun sen viereen ilmestyi punaisiin shortseihin ja riemunkirjavaan palmupaitaan pukeutunut keski-ikäinen mies.

– Terve. Kuulin tuossa, että olet suomalainen ja hankinnoista päätellen taidat olla purjehtija, mies sanoi ja tönäisi Zettermanin jalkojen juuressa olevaa venetarvikeliikkeen kassia. – Jos tarjoan kaljat, saanko kysyä sinulta pari juttua?

– No tuota...

– Hyvä. Otatko samanlaisen?

Häkeltynyt Zetterman onnistui nyökkäämään. Mies haki heille tiskiltä oluet ja esitteli itsensä. – Reposen Olli.

– Jukka Zetterman.

– Kippis! Mies otti reippaan kulauksen ja pyyhkäisi viiksiinsä tarttuneen vaahdon kämmenselkäänsä. – On se vaan hyvää.

– On, Zetterman myönsi. – Ja kiitos tästä, vaikka olisi minua voinut muutenkin jututtaa. Miten voin olla avuksi?

– Ajattelin, että... Tai aloitetaas ihan alusta. Meillä on täällä Palmulassa semmoinen pieni mutta pippurinen Suomi-kerho. Käydään teattereissa ja konserteissa, järjestetään visailuja,

pelataan bingoa, opiskellaan yhdessä espanjaa ja sitä rataa. Meikäläinen on valittu jonkinlaiseksi porukan nokkamieheksi. Puuhasteluahan se on, mutta sopii näin jouten eläjälle.

– Kuulostaa mukavalta, Zetterman sanoi kohteliaasti.

– Aina välillä ohjelmassa on ihan asiaakin. Kerran kuussa pyritään saamaan joku ekspertti pitämään pieni esitelmä josta-kin kiinnostavasta aiheesta. Meillä on ollut ravintoterapeutti puhumassa ruokavalioista, juristi selittämässä perintöveron koukeroita, lääkäri kertomassa alkoholin vaaroista ja tasa-painon vuoksi yksi sommelier jakamassa ilosanomaa viineistä ja niiden hyväatekeivistä ominaisuuksista. Kuulijoita on aina sali täynnä. Meillä on aika aktiivista porukkaa, vaikka itse sanonkin.

– Se on hyvä se.

– Ei ainakaan tarvitse tyhjille seinille saarnata, Reponen sanoi ja nosti tuoppiaan. – Ne ottaa joilla on.

Syntyi hetken hiljaisuus, sitten Reponen tajusi, että Zetterman odotti yhä selitystä yllättävälle tapaamiselle. – Joo, hän havahtui.

– Tämä purjehdus, ARC vai mikä se on. Oletko sinä lähdössä siihen mukaan?

– Olen.

– Hyvä. Niin minä toivoin. Mistä siinä oikein on kyse? Mikä juttu se on?

– Noin periaatteessa se on kilpapurjehdus Gran Canariaalta Saint Luciaan, mutta valtaosalle osallistujista se on vain turvallinen tapa ylittää Atlanti.

– Milläs mielellä itse olet liikkeellä? Pitääkö päästä palkintopallille?

– Ei todellakaan. Ei sillä veneellä, eikä näillä taidoilla. Tärkeintä on päästä ehjin nahoin Karibialle.

– Kauanko matkaan menee?

– Joitakin viikkoja. Riippuu tuulista. Niiden pitäisi tähän aikaan vuodesta olla aika suotuisia, sen takia lähtö on aina marraskuun lopulla, mutta eihän sitä koskaan tiedä.

– Sellaista se on, kauppa ja merenkulku. Reponen otti kuulauksen olutta ja kaivoi taskustaan savukerasian. – Häiritseekö, jos poltan?

– Ei yhtään. Siitä vain.

– Kiitos. Tuota, olisiko sinulla mahdollisuutta tulla kerhon vieraaksi kertomaan vähän tuosta purjehduksesta? Se ihan taatusti kiinnostaisi ihmisiä. Reponen osoitti sormellaan satama-alueen aitaan kiinnitettyä julistetta. – ARC: yhdessä Atlantin yli vuodesta 1986, hän suomensi. – Aika moni on nähnyt nuo plakaatit ja liput täällä rannassa, mutta harva tietää, mihin ne oikeasti liittyvät. Sinä voisit vähän valottaa asioita meille maakravaille.

– Enpä tiedä. Olen itsekin vielä ihan aloittelija näissä hommissa.

– Mutta sehän on vain eduksi asialle. Silloin sinä puhut kieltä, jota maallikkokin ymmärtää. Ei me kaivata luentoja spinnuista ja spannuista vaan tarinaa siitä, mikä saa ihmisen lähtemään pienellä veneellä suurelle merelle. Kerrot, mikä sinua siinä ajatuksessa viehättää. Miten olet valmistautunut reissuun, mitä odotat ja mitä pelkää. Millaiset määrät ruokaa ja juomaa matkalle pitää varata, miten vahtivuorot jaetaan, miten pidetään yhteyttä muihin veneisiin. Otitko kuvia, kun toit veneen tänne?

– Jonkun verran.

– Menikö kaikki hyvin?

– Enimmäkseen. Joitain pieniä murheita purjeiden kanssa, ei mitään vakavaa.

– Hyvä. Kerrot niistä ja näytät, millaista arki merellä on.

– Eipä siinä juuri ole kertomista. Syödään, luetaan kirjoja, nukutaan ja seisotaan ratin takana.

– No just. Minä väitän, että se on ihmisille uutta. Aika moni varmaan kuvittelee, että se on jatkuvaa taistelua luonnonvoimia vastaan. Voi se tietysti sitäkin olla, mutta... Miten on, tuletko puhumaan?

– Kiitos vain kutsusta, mutta taidan jättää väliin. En oikein usko, että minulla riittäisi tarinaa tunniksi.

– Ei väliä. Puhut sen minkä puhut, ihmiset kyllä kysyvät, jos jotain jää kertomatta. Minä lupaan, että aika loppuu pikemminkin kesken kuin käy pitkäksi. Mieti asiaa. Reponen kaivoi palmupaitansa rintataskusta käyntikortin ja ojensi sen Zettermanille.

– Tule joku päivä käymään, talo tarjoaa lounaan. Näät vähän milaista porukkaa me olemme. Oli mukava jutella. *Adiós!*

Zetterman palasi veneelle ja istahti salongin sohvalle tutkimaan ostoksiaan.

Mastovalon polttimoissa ei ollut paljon nähtävää. Ne olivat kulutustavaraa. Periaatteessa ledien piti kestää ikuisuuksiin, mutta kaikkialle tunkeutuva suolavesi ja takilan hienoinen värinä tuntuivat olevan liikaa jopa niille. Kokeneemmat purjehtijat olivatkin neuvoneet Zettermania hankkimaan miljoonalaatikkoonsa muuttaman varapolttimon. Usko pois, et halua olla yöllisellä merellä ilman mastovaloa, kun horisonttiin ilmestyy kohti porhaltava rahtilaiva, he olivat varoittaneet, ja Zetterman oli ottanut heidän sanoistaan vaarin.

Ajoankkuri oli mielenkiintoisempi. Se oli tehty jyrkevstä purjekankaasta ja lujista nailonliinoista, ja sen leikari oli pikkusormen vahvuista terästä. Kapine oli hieno, mutta Zetterman toivoi silti, ettei joutuisi koskaan käyttämään sitä. Ajoankkuri oli turvaruste, jota tarvittiin vain tuulien äityessä todella pahoiksi.

Saint Lucian kohteliaisuuslippu oli toinen juttu. Sen nostaminen saalingin alle olisi juhlahetki, joka kruunaisi onnistuneen Atlantin ylityksen.

Ajatus sai Zettermanin hymyilemään. Joulu Karibialla. Ei hulumppaa.

Hän sujautti lipun karttapöydän laatikkoon ja avasi tietokoneensa. Torkutti, muttei saanut antaa periksi. Päivällä nukutut tunnit olivat kaikki pois yöunista, eikä levoton pyöriminen pimeässä punkassa houkutellut. Oli parempi keksiä jotakin tekemistä ja pysytellä hereillä.

Sähköpostilaatikossa oli kuusi lukematonta viestiä. Kahdessa tarjottiin uutta puhelinliittymää, kahdessa uutta puhelinta ja yksi yritti houkutella Zettermania kosmetiikkaostoksille. Viimeinen oli Sormuselta, ja sen otsikko oli lähettäjälle tyypilliseen tapaan lyhyt mutta ytimekäs.

KKP!

Itse viesti oli onneksi selkeämpi.

Moi! Tässä vähän videota Kari K. Paavolasta. Äijä on tietysti noista päivistä hieman vanhentunut, mutta kyllä se koijari edelleen ihan tunnistettava on. Sitä kymppin uutisten loppukevennystä ei valitettavasti pystynyt kopioimaan tähän, mutta se löytyy Maikkarin sivuilta jos haluat itse varmistaa asian.

Paavola näkyy tuolla videolla muutamaankin kertaan, kun kamera kuvaa yleisöä. Se istuu ihan eturivissä jonkun vihreäpukuisen naisen vieressä. Se ei sano missään vaiheessa mitään, ja siihenhän se perusti silloin puolustuksensakin. Se oli kuulemma paikalla vain sijoittajana ja joutui huijauksen uhriksi niin kuin kaikki muutkin. Tuskin oli, eikä ollutkaan, mutta tuomiota se ei saanut.

Koko EE Lab oli sen sortin vedätys, että oksat pois! Erityisesti sen Koskikaran heittäjä tuuba on ihan maailmanluokan huttua.

Tuollaisella päätöksellä on saatu kuolleita hevosia jaloilleen. Jos haluat viettää kunnon satutunnin, pane videossa äänet päälle.

Laita kusoja tulemaan, kun saat selville mitä Paavola puuhailee. Pärjäile.

PS

Jälkikirjoitusta ei kuitenkaan ollut, ja Zetterman napautti viestin lopussa olevaa linkkiä.

Video oli kuvattu isohkossa auditoriossa, joka oli puolillaan ihmisiä. Puhujanpöntössä seisovalla miehellä oli huomattavan jyrävä leuka ja luottamusta herättävät, hopeanharmaat hiukset. Taustalla oli kuva hitaasti pyörivästä tuulivoimalasta ja teksti Electricity Efficiency Laboratories.

Miehen suu näytti käyvän, ja Zetterman poisti mykistysten koneeltaan.

– ...teitä mielenkiinnostanne EE Labia kohtaan. Hauska nähdä, että kutsumme on saanut näin hyvän vastaanoton. Tämän iltapäivän tarkoituksena on valottaa teille yrityksemme toimintaa ja sen tulevaisuuden näkymiä. Kerromme hieman markkinasta, jolla operoimme, tekijöistä, joilla erotumme kilpailijoistamme ja keinoista, joilla aiomme varmistaa asemamme alan suunnannäyttäjänä myös jatkossa. Siirrän seuraavaksi puheenvuoron viestintäjohtajallemme Ilpo Koskikaralle, mutta sitä ennen minulla olisi teille yksi pyyntö. Vaikkei täällä varsinaisia liikesalaisuuksia kerrotakaan, toivon silti, että kohta esiteltävät luvut ja muut yksityiskohdat pysyisivät näiden seinien sisäpuolella. Käykö näin?

Puhuja loihti kasvoilleen kysyvän ilmeen, ja kamera kääntyi kuvaamaan kuulijoita. Zetterman tunnisti heti eturivissä istuvan miehen Kari K. Paavolaksi. Tällä oli yllään hyvin leikattu

liivipuku, valkoinen paita ja hillityn harmaa solmio. Ainoa väri-
läikkä oli rohkeasti esiin pursuva paloautonpunainen taskuliina.

Zetterman pysäytti videon.

Keikari-Kari.

Iltaapäivälehden toimittajan keksimä nimitys oli nopeasti ottanut tuulta alleen ja levinnyt muihinkin medioihin. Nurkanvaltauksilla, optioilla ja futuureilla omaisuutensa hankkinut Paavola oli parhaina päivinään ollut erilaisten talous- ja ajan-kohtaisohjelmien vakiovieras, ja kun eräs haastattelija oli kysynyt hänen mielipidettään lempinimestä, tällä oli ollut vastaus valmiina. Sääliä saa pyytämättä, mutta kateus pitää ansaita, Paavola oli todennut. Lause ei ollut kovin omaperäinen, mutta rikkaan miehen vitsit olivat aina hauskoja, ja niinpä haastattelija oli nauranut hersyvästi vieraansa viisaudelle.

Paavolan urasta valtakunnan sijoitusguruna oli lopulta tullut varsin lyhyt. Kun hänen jäljiltään alkoi löytyä useampiakin EE Labin kaltaisia epäselvyyksiä, mies oli kadonnut julkisuudesta yhtä nopeasti kuin oli sinne ilmestynytkin. Kaipaamaan oli jäänyt melkoinen joukko rahansa menettäneitä hyväuskoisia.

Ja nyt Keikari-Kari oli Las Palmasissa.

Zetterman käynnisti videon uudelleen.

Auditorion puhujanpöntössä oli nyt edellistä hiukan nuorempi saarnamies. Hän taivutteli suunsa edessä olevaa puomimikrofonia parempaan asentoon, tarkisti jotakin edessään olevan tietokoneen ruudulta ja suuntasi sitten katseensa yleisöön.

– Oikein hyvää iltaa minunkin puolestani, hän sanoi miellyttävällä, matalalla äänellä. – Minun nimeni on siis Ilpo Koskikara, ja yritän seuraavien viidentoista minuutin aikana selvittää, mitä EE Lab tekee ja millaisessa ympäristössä se toimii. Te voitte sitten tykönänne miettiä, onko se sellainen yritys, jonka menestyksessä te haluatte olla mukana. Sopiiko?

Salista kuului vaisuja aplodeja.

– EE Lab on käytönsuunnitteluyhtiö. Yksi monista, joku voisi sanoa ja olisi siinä oikeassa. Minulla on tässä erään kilpailijamme lehdistötiedote viime viikolta, ja siinä kerrotaan hyvin, mitä käytönsuunnitteluyhtiö tekee.

Koskikara näytti paperia yleisölle ja luki sitten ääneen. – Laskemme etukäteen, paljonko sähköverkossa pystytään siirtämään sähköä kussakin johdossa ja leikkauksessa ja autamme tunnistamaan tilanteet, jotka voivat aiheuttaa alueellisia käyttövarmuusongelmia. Tätä työtä teemme päivittäin.

Autamme tunnistamaan tilanteet, jotka voivat aiheuttaa sähköverkossa alueellisia käyttövarmuusongelmia, Koskikara kertasi heristellen paperia. – Niin teemme mekin, tosin yhdellä erotuksella. Kun tässä kerrotaan, että ”tätä työtä teemme päivittäin”, meidän ajanteemme on tällä hetkellä kahdeksantoista minuuttia, ja se lyhenee koko ajan.

Miettikää.

Kilpailija lupaa kertoa, millainen kuormitus sähkönsiirtoverkossa on huomenna, me kerromme, mikä sen tilanne on vartin päästä.

Siinä on iso ero.

Itse asiassa siinä on kymmenien miljoonien eurojen ero, ja me haluamme osamme noista rahoista. Ja me myös saamme sen.

Liiketoimintamme perustuu kolmeen tekijään. Ensinnäkin sähkönkulutus kasvaa koko ajan. EU:n komissio arvioi, että se tuplaantuu nykyisestä seuraavien viidentoista vuoden aikana.

Toiseksi tuotanto tulee jatkossa pirstaloitumaan yhä pienempiin yksiköihin. Aurinko- ja tuulivoimalat ovat jo tätä päivää, SMR-reaktorit eli pienydinvoimalat totta ehkä jo ensi vuosikymmenellä.

Kolmas tekijä yhdistää nämä kaksi, ja se on tietenkin sähkönsiirtoverkko. Euroopassa on noin yksitoista miljoonaa kilometriä voima-

linjoja, ja niiden toiminnasta vastaa reilut kaksi ja puoli tuhatta verkkoyhtiötä. Se on melkoinen himmeli, joka ei valitettavasti aina toimi niin kuin pitäisi. Esimerkiksi viime vuonna Euroopassa oli yli kolmekymmentä niin vakavaa sähkönjakeluhäiriötä, että ne ylittivät EU:n määrittelemän kriisitilanteen rajan. Kymmenet miljoonat ihmiset olivat vailla sähköä yli kaksi tuntia.

Nykypäivän Euroopassa.

Ongelmaan on kaksi ratkaisua.

Yksi. Rakennetaan lisää siirtokapasiteettia. Vedetään toinen mokoma kaapeleita peltoja ja metsiä kaunistamaan ja kaikki on hyvin. Mitä se maksaisi, sitä kukaan ei uskalla sanoa ääneen. Maltillisimmat arviot liikkuvat neljänsadan miljardin huiteilla, inhorealitit puhuvat mieluummin kuudestasadasta miljardista.

Huh huh.

Sitten on keino kaksi. Tehostetaan nykyisen verkon toimintaa. Lyhennetään siirtomatkoja, hyödynnetään vapaana olevaa kapasiteettia järkevämällä reitityksellä ja jaetaan kuormaa pienempiin, helpommin käsiteltäviin osiin.

Helppoa kuin heinänteko. No ei, muttei mahdotontakaan.

Ratkaisun avaimet ovat sähkön kulutusta ja sen tuotantoa ennakoivan tiedon keräämisessä ja sen käsittelyssä, ja niissä EE Lab on edelläkävijä.

Ajattelin avata tätä asiaa muutamalla esimerkillä.

Koskikara käveli naputtelemaan tietokonettaan ja hänen takanaan olevalle valkokankaalle ilmestyi neljän kuvan kollaasi. – Pienkonekenttä, huvivenesatama, riippusilta ja tiekamera, hän luetteli. – Sekalainen seurakunta, joilla on kuitenkin yksi yhteinen tekijä. Niillä kaikilla on oma pieni sääsama, jonka reaaliaikaiset mittaustulokset löytyvät netistä. Mutta mitä väliä sillä on, millainen sää on Portugalissa, mistä suunnasta Tirolin laaksoissa tuulee ja onko Humpilla maa valkoinen vai musta?

Minäpä kerron.

Aloitetaan tuosta purjekoneesta. Se seisoo Vila Realin kentällä Portosta itään ja odottaa sopivaa lentosäätä. Kauniilla ilmalla aurinko saa maan lämpenemään ja se taas synnyttää nousevia ilmapirtauksia, tinttejä. Purjelentäjille ne ovat kullan arvoisia, siksi he seuraavat silmä kovana auringonsäteiden voimakkuutta. Kerhon mittalaitteet ovatkin niiltä osin huippuluokkaa. Itse asiassa niiden tulokset ovat niin luotettavia, että pystymme arvioimaan megawatin tarkkuudella sadanviidenkymmenen kilometrin säteellä olevien aurinkovoimaloiden sen hetkisen sähköntuotannon.

Entä tuo riippusilta? Se on Itävallassa ja yhdistää kaksi vanhaa linnaa, ja kuten kuvasta näkyy, se on aika pitkä, reilut neljäsataa metriä. Voi vain kuvitella, millainen keinu se on kovilla keleillä, eikä ole mikään ihme, että viranomaiset ovat antaneet tiukat ukaasit siitä, miten laakson sääolosuhteita pitää tarkkailla.

Meitä kiinnostaa lähinnä neljä tekijää – tuulen suunta, sen nopeus, ilman lämpötila ja suhteellinen kosteus. Arvaako kukaan, miksi?

– Föhn, joku yleisöstä huusi.

– Aivan oikein. Niiden perusteella pystymme ennakoimaan Föhn-tuulen synnyn parhaimmillaan kuusi tuntia ennen kuin se varsinaisesti alkaa puhalttaa. Ja siitä keskimäärin kolmen tunnin kuluttua Saksan lämmitykseen käytetyn sähkön kulutus putoaa noin neljäkymmentä prosenttia. Energian kaltaisilla kengurumarkkinoilla yhdeksän tuntia on ikuisuus.

Me kutsumme näitä tietolähteitä makroantureiksi. Ei niiden hyödyntäminen tosielämässä ole tietenkään aivan niin suoraviivaista kuin kerroin, mutta...

– Entä nuo kaksi muuta, joku kuulijoista kysyi.

– Aivan, anteeksi. Tuo satama on Balatonlellessä, Unkarissa, ja sen säällä on suora yhteys budapestilaisten käytökseen. Jos Balatonilla on helle, pääkaupungissa televisiota pimenevät, kodinkoneet hiljenevät ja hissit pysähtyvät, kun ihmiset lähtevät rannalle nauttimaan. Ja tuo kelikamera on tavallaan poikkeus, joka vahvistaa säännön. Yleensä ollaan sitä mieltä, että lämpötilan laskiessa sähkönkulutus kasvaa, mutta Keski-Suomessa – kamera on valtatie kolmentoista varrella Humpilla – homma menee juuri päin vastoin. Kun maa on musta, ihmiset luottavat ilmalämpöpumppeihin, mutta kun sataa pysyvän lumen, tehdään kakluuniin tulet ja siirrytään puulämmitykseen. Sähkönkulutus saattaa muutamassa päivässä tippua toistakymmentä prosenttia.

Tällaisia pieniä, hiljaisia signaaleja on netti täynnä. Ne vain pitää löytää ja osata tulkita oikein. EE Labin tutkassa niitä on hieman yli kahdeksantoistatuhatta, ja lisää tulee koko ajan. Tietoa siis on, mutta pullonkaulaksi on osoittautunut sen jalostaminen relevantiksi dataksi tai pikemminkin analysointiin tarvittavan laskentakapasiteetin hinta. Se on liian kova. Tällä hetkellä kuusikymmentäkolme prosenttia liiketoimintakuluistamme syntyy numeroiden murskaamisesta.

Onneksi ongelma on tunnistettu ja onneksi siihen on löydetty ratkaisu. Koskikara piti teatraalisen tauon ja levitti sitten mahitipontisesti kätensä. – Me rakennamme oman datakeskuksen. Työ on jo aloitettu, ja jos kaikki menee suunnitelmien mukaan, se valmistuu ensi vuoden loppuun mennessä. Hanke on kun-
niahimoinen, hän jatkoi. – Koska palvelumme liittyy kiinteästi kriittiseen infrastruktuuriin, keskus rakennetaan TIA:n standardin 942 määrittelemään nelostasoon, joka siis tarkoittaa erittäin vikasietoista, rinnakkain huollettavaa arkkitehtuuria, jossa tiedonkäsittelyssä käytetään kahdeksaa toisistaan riippumatonta

polkua. Käytännössä tämä rakenne sallii jopa kolmen järjestelmän yhtäaikaista hajoamista ilman palveluhäiriötä.

Budjetti on 122 miljoonaa, ja siitä 75 prosenttia on jo koossa. Kolmannes tulee EE Labin omasta kassasta, kolmannes yhdysvaltalaiselta investointipankilta ja loput neljältä kansainväliseltä suuryritykseltä, jotka haluavat hajauttaa tietojenkäsittelynsä useammalle luotettavalle toimijalle.

– Miltä suuryrityksiltä, joku yleisöstä kysyi.

– Valitettavasti meillä on sen verran tiukat NDA-sopimukset, etten voi vielä tässä vaiheessa vastata tuohon mitään.

– Etpä tietenkään. Te olette muutenkin varsin vaitonaisia toiminnastanne ja tekemisistänne. Googlettamalla löytyy lähinnä vain ylisanoja ja suuria lupauksia, ääni katsomosta jatkoi. – Onko teillä mitään näyttöä tai todisteita siitä, että tuommoinen bisnes oikeasti toimii ja vielä tuottaakin jotakin?

Koskikara otti moitteet vastaan niin tyynesti, että Zetterman epäili puheenvuoroa ennalta sovituksi. Samaa tekniikkaa oli hyödynnetty joskus Runeberginkadun yhtiökokouksissa, kun taloyhtiön hallitus oli epäillyt remontteihin tai huoltotoimiin liittyvän ehdotuksensa läpimenoa. Ovelana miehenä puheenjohtaja Lasse oli värvännyt jonkun osakkaista arvostelemaan ajatusta kovin sanoin, mutta yhdessä sovituin argumentein. Näin hallitus oli osannut valmistella vastauksensa ennalta ja vienyt siten pahimman terän muiden kriitikoiden puheenvuoroista.

Koskikarallakin oli tilanne hallinnassa.

– Tuossa vaitonaisuudessa olet aivan oikeassa, hän myönsi nöyrästi. – Me emme juuri rehentele asiakkaillamme, ja siihen on hyvät syyt. He eivät halua sitä. Sähkönjakelussa on isolta osin kysymys myös huoltovarmuudesta ja sitä kautta kansallisesta turvallisuudesta, ja on ihan ymmärrettävää, ettei mitään siihen liittyviä sopimuksia esitellä julkisuudessa.